

Ruokapalvelu ruokakasvatusta tukemassa

Arja Lyytikäinen, pääsihteeri

Valtion ravitsemusneuvottelukunta c/o Ruokavirasto

www.vrn.fi

Ruokakasvatus säädöksissä ja suosituksissa - perusta ruokakasvatustoimille

Määräysasiakirjat

1. Varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnalliset perusteet

- ruokailu on osa varhaiskasvatusta; ruokakasvatusta toteutetaan osana päivittäistä toimintaa
- ruokailulle ja ruokakasvatukselle on määritetty pedagogiset tavoitteet ja sisällöt

2. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

- määrittää ruokailun järjestämisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä ruokakasvatuksen sisällöt osana laaja-alaista osaamista.

3. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

- ruokakasvatus ja ruokailu on kirjattu laajana oppimiskokonaisuutena, jolle on määritetty tavoitteet
- ruokakasvatus sisältyy sekä ruokailutilanteisiin että oppiaineisiin

Yhteisenä periaatteena on lasten ja nuorten monimuotoisen osallisuuden tukeminen ja mahdollistaminen lapsen/nuoren kehitystason mukaisesti, mm. ruokailun suunnitteluun ja toteutukseen.

Ruoka- ja ruokailusuositukset

- ohjaavat ruokakasvatusta, sen tavoitteita, sisältöjä ja toteuttamista sekä ruokailun integroitumista kasvatukseen ja opetukseen.

Ruokakasvatuksen tavoitteet ja toteutus

- edistää lasten myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveyttä edistäviä ruokatottumuksia
- herättää havainnoimaan ja pohtimaan ruokaan liittyviä ilmiöitä ja tietoja eri näkökulmista
- Ruokakasvatuksen päämäärät ovat moninaisia: ne liittyvät ruokakulttuuriseen osaamiseen, kestävän elämäntavan edistämiseen, ruokajärjestelmän tuntemiseen ja terveyden edistämiseen.
- Ruokakasvatuksen toteutus määritetään paikallisessa opetus- ja vuosi-suunnitelmissa
- Kasvatus- ja opetushenkilöstö on pedagogisessa vastuussa ruokailutilanteesta ja ruokakasvatuksesta – ruokapalveluhenkilöstö tukee ja mahdollistaa tehtävässä onnistumista.

Ruokakasvatus osana palvelujen hankintaa ja palvelusopimusta

Määritetään ruokakasvatuksen toiminnallinen yhdyspinta konkreettisesti

- Yhteiset tavoitteet ja linjaukset (huomioiden mm. paikalliset hyvinvointi- ja ravitsemussuunnitelmat)
- Milloin, mitä, miten ja kuka – ruokakasvatuksen tilannekuvaus

Käytännön esimerkkejä

- Malliateriat/lautasmallit, toteutus, esille pano, ohjaus ja opastus
- Asiakasinformaatio ruokalistasta (asiakkaat, henkilöstö, huoltajat)
- Raaka-aineiden ja välitystuotteiden saatavuus ruokakasvatukseen
- Tilauspalveluna ”räätälöidyt” tuote-/välinekorit ruokakasvatukseen
- Pedagoginen ruokalista (toteuttaminen voidaan määrittää hankinnassa)
 - laatiminen tilaajan ja tuottajan yhteistyönä,
 - voi sisältää lasten osallisuuden esim. ruokaraadit

Jokainen
ruokailutilanne
on kasvatus- ja
oppimistilanne

Yhteiskehittäminen – osallisuuden vahvistaminen

- Osallisuusfoorumit (esim. asiakasraadit)
- Säännöllisesti toistuvat ruokakasvatustoimet, esim. ruoka- ja makuraadit, raaka-aineisiin tutustuminen ruokalistapohjaisesti aterian yhteydessä/tilaustuottein
- Teemaviikot (mm. sadonkorjuu- ja ruokakulttuuritapahtumat)
- Ruokakasvatuksen vuosikello – yhdessä suunnitellut teemat vuosisuunnitelmassa
- Vanhempaintapaamiset
- Päiväkodeissa ruokapalveluhenkilöstön vierailut ruokailutilanteissa, ruokapiireissä, pikkukeittiötoiminnassa → asiantuntijuuden jakaminen ruokakasvatuksessa
- Lasten/koululaisten vierailut keittiössä tutustumassa kuka tekee ja mistä ruoka tulee
- Kouluissa ruokapalveluhenkilöstön luokkavierailu, esim. 7 lk:n syksyllä säännöllisesti
- TET-harjoittelu koulun ruokapalvelussa

Seuranta ja arviointi – konkreettiset toimet

- Ruokakasvatuksen seuranta on osa ruokasuositusten toteutumisen seurantaa
- Sovittujen ruokakasvatuksen toimenpiteiden seuranta ja arviointi
 - Asiakaspalaute
- Paikallinen ravitsemus-/ruokakasvatustyöryhmä
- Yksikön ruokaraati
- Ruokailun ja ruokakasvatuksen arviointityökalut
 - Makuaakkoset –diplomi ja Kouluruokadiplomi
 - Nykytila.fi -sähköinen arviointilomake päiväkotiiin, ala- ja yläkouluun
 - toteutuman tilannearviointi, toimii myös seurantana ja kehittämistyökaluna.

